

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ولادت امام علی (ع) در منابع اهل سنت

نخستین پناهگاهی که آفریدگار جهان، پیش از آفرینش جهانیان، برای انسانها، به عنوان کانون هدایت و منبع کرامت قرار داده کعبه مکرمه در مکه معظمه است، چنانکه منطبق وحی به صراحت در آیه ۹۶ سوره آل عمران بر آن دلالت دارد:

«ان أَوْلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِيكِهِ مُبَارَكًا وَ هُدًى لِّلْعَالَمِينَ؛ نخستین خانه ای که برای انسانها وضع شده، همانا خانه ایست در مکه، که مبارک و هدایت است برای جهانیان»

ارکان کعبه به دست آدم صفیّ الله نوح نبیّ الله و ابراهیم خلیل الله مستحکم گردید، همه بندگان الهی برای حضور در این کانون توحید، توسط قهرمان توحید، حضرت ابراهیم خلیل فرا خوانده شدند.

به نقل مورخان و محدثان مشهور ولادت امام علی(ع) در سیزدهم رجب سی سال بعد از عام الفیل در درون خانه کعبه، یعنی همین مکان مقدس روی داده است. تولد این بزرگ مرد تاریخ در خانه کعبه، شرافت و معجزه ای است که تنها و تنها شایسته ولیّ خدا می باشد. یعنی تولد شریف ترین خلق خدا در شریف ترین مکان روی زمین.

به نقل از روایات، جریان از این قرار است که:

«یزید بن قعنب گوید: من و عباس بن عبدالمطلب و گروهی از خاندان عبدالعزی در برابر خانه خدا نشسته بودیم که ناگهان دیدیم فاطمه بنت اسد، مادر امیرمؤمنان(ع) که به آن حضرت حامله بود و نه ماه از مدت حملش می گذشت با حالتی خاص که حاکی از درد زایمان بود وارد شد و به درگاه خداوند عرض کرد: پروردگارا! من به تو و پیامبران و کتابهایی که از جانب تو فرستاده شده اند ایمان دارم و سخن جدم ابراهیم خلیل را تصدیق و باور دارم که او این خانه والا را بنا کرده و به حق این فرزندی که در شکم دارم سوگند می دهم که وضع حمل مرا آسان کنی. یزید بن قعنب گفته: در این هنگام دیدم دیوار پشت کعبه شکافت و فاطمه وارد کعبه شد و از چشمان ما ناپدید گشت و دیوار به هم چسبید. برخاستیم که قفل در خانه کعبه را باز کنیم، قفل باز نشد، دانستیم که این رویداد به فرمان خدا رخ داده است. پس از چهار روز

که گذشت فاطمه از خانه کعبه بیرون آمد و نوزادش امیرمؤمنان(ع) را روی دست داشت و گفت: من بر زنان گذشته تاریخ برتری یافته‌ام زیرا آسیه دختر مزاحم، خدا را به صورت پنهانی در جایی عبادت می‌کرد که عبادت خدا در آنجا جز از روی ناچاری سزاوار نبود، و مریم دختر عمران آن شاخه خشکیده خرما را با دستش تکان داد تا آنکه خرمایی تازه از آن فرو ریخت و خورد. ولی من وارد خانه خدا شدم و از میوه‌ها و نعمت‌های بهشتی خوردم و وقتی خواستم خارج شوم هانفی به من گفت: فاطمه! او را علی نام بگذار، چرا که او بلند مرتبه است و خداوند علی اعلی می‌گوید نام او را از نام خود مشتق ساختم و او را به آداب و اخلاق خودم تربیت کردم و از علوم پیچیده خود آگاهی نمودم او کسی است که بت‌ها را در خانه من می‌شکند و بر بام خانه‌ام اذان می‌گوید و مرا به مجد و بزرگواری یاد می‌کند. خوشا به حال کسی که او را دوست بدارد و از او فرمان برد و وای بر کسی که او را دشمن بدارد و فرمانش نبرد.

شایان ذکر است که این رویداد با اندکی تفاوت در منابع بسیاری ذکر شده است و از شگفتی‌های این واقعه مهم تاریخی این است که فاطمه نه از درب خانه بلکه با شکافته شدن دیوار آن وارد کعبه گردید تا این رویداد عجیب دلیل و برهانی روشن‌تر بر معجزه باشد و آیندگان نتوانند آن را پدیده‌ای تصادفی و اتفاقی قلمداد کنند.

آیا تنها مولود کعبه حضرت علی علیه السلام است؟

مشهور و معروف است که امام علی (ع) در درون خانه کعبه به دنیا آمد و خداوند متعال این فضیلت را به آن حضرت اختصاص داده، به نحوی که نه پیش از او و نه پس از او، کسی در داخل کعبه به دنیا نیامده است. این نحوه ولادت در حقیقت از کرامات امیرالمؤمنین (علیه السلام) محسوب شده و از جایگاه ویژه آن حضرت در نزد خداوند سبحان و در عالم هستی و در بین اهل بیت (علیهم السلام) خبر می‌دهد.

اسناد ولادت امام علی علیه السلام در کتب اهل سنت

- حافظ ابو عبدالله محمد بن عبدالله، معروف به حاکم نیشابوری، که همه بزرگان اهل سنت او را مورد اعتماد و استناد دانسته‌اند و خود از بزرگان ایشان است. در کتاب بسیار معروفش، «مستدرک صحیحین» می‌گوید: روایات متواتر است که فاطمه بنت اسد، امیرمؤمنان علی بن ابی طالب - کرم الله - وجهه، را در خانه کعبه به دنیا آورده است.

شاه ولی الله احمد بن عبدالرحیم دهلوی، محدث متعصب اهل سنت، در کتاب «ازالة الخفاء عن خلافة الخلفاء» می نویسد: «بی گمان روایات متواتر است در این که فاطمه بنت اسد، امیرالمومنین علی بن ابی طالب را در درون کعبه به دنیا آورد، بدون تردید او در روز جمعه سیزدهم رجب، سی سال بعد از عام الفیل، در خانه کعبه به دنیا آمده است، و هرگز پیش از او یا بعد از او کسی در خانه کعبه زاده نشده است.»

شهاب الدین ابوالثناء، سید محمود آلوسی، صاحب تفسیر آلوسی، در شرح بر قصیده عینیه عبدالباقی افندی می نویسد: ولادت امیرمؤمنان کرم الله وجهه در درون کعبه، در سراسر دنیا مشهور است و در کتابهای هر دو فرقه شیعه و سنی روایت شده است، و هرگز در مورد غیر ایشان چنین فضیلتی ثابت نشده است. (شرح الخریده الغیبه فی شرح القصیده العینیه)

نورالدین علی بن محمد بن صباغ مکی، از دانشمندان معروف اهل سنت، مشهور به ابن صباغ مالکی در کتاب «الفصول المهمه» با سلسله سند از ابن مغزلی، از امام سجاد - علیه السلام - مبنی بر ولادت امام علی - علیه السلام - در درون خانه کعبه نقل کرده است که: پیش از او کسی در بیت الله الحرام متولد نشد، و این برتری ویژه اوست از سوی خداوند برای ابراز کرامت و شرافت و شکوهمندی او.

روایت شده است که فاطمه بنت اسد در حالی که باردار بود خانه خدا را طواف می کرد، درد زایمان او را فراگرفت در خانه کعبه به روی او باز شد، پس داخل خانه کعبه شد و فرزندش را به دنیا آورد. تذکره الخواص، سبط ابن جوزی،

- محل تولد علی علیه السلام، خانه کعبه است. مروج الذهب، علی بن الحسین مسعودی،

امیر مؤمنان شب جمعه سیزده رجب، سال سیم بعد از واقعه عام الفیل در داخل خانه خدا به دنیا آمد. کسی پیش از آن حضرت و بعد از آن در داخل خانه کعبه به دنیا نیامده است و این از فضائل اختصاصی آن حضرت است که خداوند به جهت بزرگداشت مقام او عطا کرده است. کفایه الطالب، حافظ گنجی شافعی

آن حضرت در داخل خانه کعبه متولد شد و عمر رسول خدا در آن روز سی سال بود. السیره الحلبیه، علی بن برهان الدین حلبی.

تصریح منابع اهل سنت به شکافته شدن کعبه

منابعی از اهل سنت که به طور صریح به شکافته شدن دیوار کعبه اشاره کرده‌اند نیز عبارتند از:

محمد شریف خان شیروانی در کتاب «چوتھی کتاب» به ولادت امام علی - علیه السلام - در درون کعبه و شکافته شدن دیوار کعبه و شنیده شدن صدای هاتف غیبی تصریح کرده است.

مولوی حافظ حکیم ظہیر احمد سہسوانی در کتاب «ظہیر البشر» در احوال و فضائل ائمه می نویسد: «چون خداوند اراده نمود که شرفی بر شرف های کعبه بیفزاید، دیوار کعبه را بشکافت و فاطمه بنت اسد را به درون کعبه فرا خواند و فاطمه فرزندش علی را در درون کعبه به دنیا آورد.»

علامه حسن بن امان الله مولوی عظیم آبادی ہندی، در کتاب تجہیز الجیش جریان ولادت امام علی - علیه السلام - را طبق روایت «بشائر المصطفی» از یزید بن قعب نقل کرده است.

دکتر محمد شاه قادری، دانشمند و پزشک نامی سرزمین لاهور، در کتاب «مصباح المقربین» تصریح می کند که امیرمؤمنان در درون کعبه متولد شد و تصریح می کند که مادر آن جناب در حال طواف کعبه بود که او را درد زایمان گرفت، دیوار کعبه شکافته شد و فاطمه بنت اسد به درون کعبه فرا خوانده شد، سپس تأکید می کند که هرگز چنین شرف و فضیلتی به جز امیرمؤمنان برای احدی نصیب و میسر نشده است...

بنابراین با بررسی متون تاریخی به این نتیجه می رسیم که جریان ولادت امام (ع) و شکافته شدن دیوار کعبه در منابع متعددی از اهل سنت نقل شده است که برای نمونه به شماری از آنها اشاره کردیم.

حضرت امیرالمومنین علیه السلام در سال سی ام عام الفیل یعنی ۳۰ سال بعد از واقعه اصحاب فیل که در قرآن کریم نیز به این واقعه اشاره شده است، متولد شدند. پس از رحلت پیامبر گرامی، حضرت امام علی علیه السلام ۳۰ سال در قید حیات بودند. به روایت امام صادق، رسول خدا صلی الله علیه واله و امیرالمومنین علیه السلام ۳۰ سال با یکدیگر تفاوت سنی داشتند. (اصول کافی، شیخ کلینی)

آن حضرت در سیزدهم رجب سال سی ام عام الفیل در بیت الحرام یعنی کعبه به دنیا آمدند. (خصایص الامیرالمومنین علیه السلام، سیدشریف رضی)

- حضرت امیر المومنین علی بن ابی طالب علیه السلام، در روز جمعه سیزدهم ماه رجب پس از سی سال از عام الفیل در خانه خدا در شهر مکه به دنیا آمد، نه پیش از وی کسی در خانه خدا به دنیا آمده و نه بعد از آن حضرت. تولد امیر مؤمنان علیه السلام در خانه خداوند فضیلت و شرافتی است که پروردگار بزرگ برای بزرگداشت مقام و منزلتش به آن حضرت اختصاص داده است. (ارشاد، شیخ مفید)

آن حضرت در ۱۳ رجب در سال سی ام عام الفیل و بنابر روایتی در سال ۲۸ عام الفیل در کعبه متولد شده‌اند. در کتاب مصباح المتہجد نیز این نقل از کتاب تاریخ قم روایت می شود که حضرت علی علیه السلام زمانی به دنیا آمدند که پیامبر اسلام صلی الله علیه واله ۲۸ ساله بودند و امیرالمومنین علیه السلام ۱۲ سال قبل از بعثت به دنیا آمدند. این قول از ابن عباس هم نقل شده است. (تاریخ قم، حسن بن محمد قمی)

روایتی از قول رسول خدا صلی الله علیه واله به نقل از جابر بن انصاری وجود دارد که می گوید:

«وقتی از آن حضرت درباره ولادت امیرالمومنین (علیه السلام) سوال کردند ایشان پاسخ دادند: از من درباره بهترین مولود سوال کردید که در زمان ما شبیه عیسی (علیه السلام) متولد شد، مرد عابد زاهدی به نام مبرم بن روئیب زندگی می کرد که ۲۷۰ سال خداوند را عبادت کرده در این مدت از خداوند حاجتی نخواستہ بود پس خداوند ابوطالب را به سوی او فرستاد و وقتی مبرم او را دید از جایش بلند شد و سر ابوطالب را بوسید. سپس او را در مقابل خود نشانند و از او سوال کرد که تو چه کسی هستی؟ ابوطالب پاسخ داد مردی از مردم تہامه هستم. آن مرد سوال کرد از کدام طایفه تہامه هستی، که ابوطالب جواب داد: از طایفه بنی ہاشم؛ در این هنگام آن مرد زاهد عابد برای دومین بار سر ابوطالب را بوسید و گفت: همانا خداوند به من الہامی کرده است. ابوطالب سوال کرد چه الہامی؟ او جواب داد: از تو فرزندی متولد می شود که او ولی خداوند خواهد شد. پس در شبی که حضرت امام علی (علیه السلام) متولد شدند، زمین به نور وجود ایشان روشن شد و در این حال ابوطالب از خانه خارج شد و می گفت ای مردم ولیّ خدا عزوجل در کعبه متولد شده است.» (مناقب آل ابی طالب، ابن شهر آشوب).

علامه فقید معاصر شیخ آقا بزرگ تہرانی می نویسد: «آقا مهدی بن محمد تقی بن ابراہیم نقوی معاصر و متولد در سال ۱۳۱۶ ه ازاحفاد سید دلدار علی ہندی دانشمند و فقیہ مشہور شیعہ در دیار ہند، در کتاب

«علی و الکعبه» که در ۴۴ صفحه چاپ شده است، از ۲۲ کتاب از کتب علمای عامه نقل می کند که تصریح کرده اند علی (علیه السلام) در کعبه متولد شده است.

و هم می گوید: علامه میرزا محمد علی اردوباردی متولد ۱۳۱۲ ه (از علمای بزرگ معاصر در نجف اشرف) کتاب «امیرالمؤمنین و الکعبه» در اثبات ولادت حضرت امیر در بیت الحرام را تالیف نموده که در باب خود کتابی ابتکاری است. (۱)

علامه امینی به تفصیل پیرامون ولادت علی (علیه السلام) در کعبه بحث نموده و از جمله از دانشمند عالیقدر عامه حاکم نیشابوری در کتاب «مستدرک صحیحین» ج ۳ ص ۴۸۳ نقل می کند که گفته است: «اخبار به تواتر رسیده که فاطمه دختر اسد، امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب کرم الله وجهه را در درون کعبه زائید. (۲)

و از کنجی شافعی در کتاب «کفایه» نقل کرده که از طریق ابن نجار از حاکم نیشابوری روایت نموده که گفته است: «امیر المؤمنین علی بن ابیطالب در مکه در خانه خدا، شب جمعه سیزدهم ماه رجب سی سال گذشته از عام الفیل متولد گردید. نه قبل و نه بعد از وی مولودی در بیت الله الحرام جز او متولد نگردید، و این کرامتی برای آن حضرت بو به خاطر مقام با عظمت او بود.»

به پیروی از وی، احمد بن عبدالرحیم دهلوی مشهور به «شاه ولی الله» پدر عبدالعزیز دهلوی مصنف کتاب «تحفه اثنی عشریه» (۳) در کتاب «ازالۀ الخفاء» نوشته « نوشته است: «اخبار متواتر است که فاطمه دختر اسد امیرالمؤمنین علی را در درون کعبه زائید. آن حضرت در روز جمعه سیزدهم ماه رجب سی سال بعد از عام الفیل در کعبه متولد گردید، و هیچ کس جز او نه قبل و نه بعد از وی در کعبه متولد نگردید.»

شهاب الدین سید محمود الوسی صاحب تفسیر کبیر در کتاب شرح قصیده عینیه عبدالباقی افندی عمری ص ۱۵ در ذیل این بیت قصیده او در مدح مولای متقیان: **انت العلی الذی فوق العلی رفعا بیطن مکه عندالبیت اذ وضع**

می نویسد: «اینکه امیر کرم الله وجهه در خانه خدا متولد شده، در دنیا امری مشهور، و در کتب فریقین سنی و شیعه ذکر شده است.»

تا آنجا که می گوید: «جز او کرم الله وجهه کسی در خانه خدا متولد نشده و چقدر مناسب است که امام ائمه در محلی که قبله مسلمین است متولد گردد. سبحان من يضع الاشياء في مواضعها و هو احکم الحاکمین (۴)

در تکمیل سخن نغز شهاب الدین دانشمند و مفسر بزرگ سنی می گوئیم جالبتر اینکه امام ائمه مسلمین حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، تنها کسی که در خانه خدا «کعبه» قبله همه مسلمانان جهان متولد شد، سرانجام نیز در محراب مسجد کوفه خانه خدا ضربت خورد که بر اثر آن با فرق شکافته به افتخار شهادت نائل گردید. شیعیان جهان نیز این افتخار را یافته اند که چنین مولود مبارک و وجود مقدس را امام اول مسلمین و خلیفه بلافصل پیغمبر خاتم (صلی الله علیه و آله) بدانند.

در کعبه شد پدیدار و به محراب شد شهید نازم به حسن مطلع و حسن ختام

وی جلال الدین محمد دوانی فیلسوف مشهور درگذشته سال ۹۰۸ ه که از مفاخر علمای عامه بوده و فقط در اواخر عمر شیعه شده است، در کتاب فارسی «نور الهدایه فی اثبات الولاية» می نویسد: «این که جمهور اهل سنت از میان تمام صحابه پیغمبر فقط به علی (علیه السلام) «کرم الله وجهه» می گویند (یعنی گرامی باد رخسار او) به دو علت است:

یکی این که در میان صحابه تنها علی (علیه السلام) بوده است که قبل از بلوغ اسلام آورد، و هرگز در مقابل بت نایستاد و کرنش نکرد، و دیگر این که زمانی که فاطمه دختر اسد مادر علی (علیه السلام) آبستن به حضرت بود، هرگاه محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله) را می دید، ناگهان به احترام آن حضرت برمی خواست و ادای احترام می کرد.

پیغمبر اسلام روزی گفت: ای مادر! تو آبستنی، من راضی نیستم برای من این طور از جا برخیزی، فاطمه گفت: به خدا قسم هرگاه شما را می بینم، جنینی که در شکم دارم طوری جابجا می شود که مرا ناگزیر می سازد از جا بلند شوم! (۵)

کسانی که ناظر بودند با کمال تعجب دیدند ناگهان ضلع بالای حجر الاسود شکست، و فاطمه همسرابوطالب به درون کعبه رفت و شکاف دیوار بهم آمد. (۶) موضوع بلافاصله دهن به دهن گشت و به گوش مرد و زن مکه رسید، و همه منتظر بودند ببینند سرانجام آن ماجرای شگفت انگیز چه خواهد بود.

همسر ابوطالب سه روز در خانه کعبه به سر برد. روز چهارم کسانی که پیرامون کعبه گرد آمده بودند دیدند دیوار کعبه از همان جا بار دیگر شکاف برداشت و آن بانوی سرفراز در حالی که نوزاد خود را در آغوش داشت از درون خانه خدا بیرون آمد.

همسر ابوطالب خطاب به حاضران گفت: ای مردم! خداوند مرا به خاطر نوزاد پاک سرشتم بر زنان دیگر برتری داد. زیرا هیچ زنی تا کنون اجازه نداشته است که در خانه خدا وضع حمل کند.

ولی خداوند خانه اش را در اختیار من گذاشت تا فرزند خود را در آن جایگاه مقدس بزایم (۷) سپس به خانه آمد. پیغمبر اسلام که از ماجرا اطلاع یافته بود، در خانه ابوطالب بود. نوزاد تا آن لحظه چشم باز نکرده بود. نخستین باری که چشم گشود، لحظه ای بود که پیغمبر ضمن تبریک به زن عمویش نوزاد را از آغوش او گرفت و اولین نگاه نوزاد هم به روی محمد (صلی الله علیه و آله) بود.

پیغمبر صورت نوزاد را بوسید و نام او را «علی» گذارد، و به عمو و زن عمویش مژده داد که نوزاد، آینده ای بس درخشان دارد.

به گفته شاعر: صدف آسا جهان آفرینش درخشان گوهری والا گهر زاد ز بعد قرنهای گیتی هنر کرد که اینسان قهرمانی باهنر زاد پدرها بعد از این هرگز نبینند که دیگر مادری اینسان پسر زاد فری بر مادر نیکو سرشتش غزال ماده گوئی شیر نر زاد

پی نوشت‌ها:

۱- (الذریعه الی تصانیف الشیعه ج ۲ ص ۳۵۲)

۲- (وقد تواتر الاخبار ان فاطمه بنت اسد ولدت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب کرم الله وجهه فی جوف الکعبه.)

۳- (تحفه اثنی عشریه کتابی بزرگ در در شیعه است، و هموطن او سید عالیقدر میر حامد حسین نیشابوری هندی کتاب باعظمت «عقبات الانوار» را در رد آن نوشت.)

۴- (الغدیر ج ۶ ص ۲۲)

۵- (کتاب نور الهدایه جلال الدین به ضمیمه شرح زندگانیو تالیف نویسنده این سطور به طبع رسیده است. به آنجا مراجعه شود.)

۶- (این نقطه تا این اواخر در دیوار کعبه مشخص بود. بیشتر زائران شیعه هنگام طواف خانه کعبه چون به آن نقطه می رسند که هنوز هم علامتی دارد آن را می بوسند.)

۷- (راجع به ولادت علی علیه السلام در کعبه و خانه خدا گذشته از «الغدیر» به کتب یاد شده متن هم مراجعه شود، و چه خوبست که یکی از دانشمندان، آنها را در کتابی به فارسی و عربی منتشر سازد.)